

آداب زیارت در مدرسه اهل بیت (علیهم السلام)

روایت های مدرسه اهل بیت (علیهم السلام) بویژه آن روایت هایی که بدون شک از آن اخترهای تابناک آسمان امامت و ولایت صادر شده است تنها در حیطه ترغیب کردن به زیارت ها منحصر نگردید بلکه این روایت ها در مسیر عمیق تری حرکت کرد تا اتباع خویش را بر اساس پابندی به این مسأله تربیت نماید، از این رو روایت های ایشان مسیری ویژه و ادبی که شایسته است رعایت شود را برای اتباعشان رسم نمود و آن مسیر را به «آداب زیارت» نامید بطوری که زائر مؤمنی که به زیارت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و حضرت زهرا (سلام الله علیها) و ائمه اطهار (علیهم السلام) علاقه مند است تکلیفی را بر عهده دارد که با انجام آن می تواند روح و روان ظاهری و باطنی خود را جهت حضور نزد این برگزیدگان و آدای ادب و احترام و سلام بر ایشان آماده سازد تا بتواند بدینوسیله و از این مسیر به این بزرگواران نزدیک و نزدشان کرامت یابد. ایشان این مسیر موصوف به آداب زیارت را با لطف خود به ما نشان دادند تا با استفاده از این مسیر قادر باشیم که از آثار زیارت و برکت های مادی و معنوی آن برخوردار شویم. زیارت امام معصوم (علیهم السلام) چه در زندگی شریف و چه پس از شهادت مبارکش آدابی را دارد که بر دیگر دیدارها و زیارت ها برتری یافته است، بعضی از این

آداب عبارتند از:

اول: غسل پیش از خروج برای سفر زیارت.

دوم: پرهیز از حرف های بیهوده، جر و بحث، کارهای لغو و کشمکش ها.

سوم: جهت زیارت ائمه اطهار (علیهم السلام) غسل نموده و دعاها و مأثوره را بخواند: (بسم الله و بالله، اللهم اجعله نوراً و طهوراً و حرزاً و شفاه من كل داء و سقم و آفة و عاهة، اللهم طهر به قلبی و اشرح به صدری و سهل به امری) (به نام خدا و با خدا، پروردگارا این (غسل) را نور و پاک کننده و نگهدارنده و شفا دهنده از هرگونه درد و بیماری و آفت و آسیب قرار ده، پروردگارا دلم را توسط آن پاک نما و سینه ام را بگشا و کارم را آسان گردان).

چهارم: طهارت از حدث اکبر (مانند جنابت، حیض و...) و أصغر (مانند ادرار و مدفوع).

پنجم: لباس پاک و پاکیزه را بر تن کند و بهتر این است که سفید رنگ باشد.

ششم: چنانچه به سوی روضه مقدسه حرکت نمود گام های خود را کوتاه بردارد و بامتان و آرامش سیر کند و متواضع و فروتن (با خضوع و خشوع) باشد و سر خویش را پایین افکند و به بالا و اطراف توجه نکند.

هفتم: عطر زدن و خوشبو کردن به جز برای زیارت امام حسین (علیهم السلام).

هشتم: در حال رفتن به سوی حرم مطهر زبان خود را مشغول تکبیر (الله اکبر) و تهلیل (لا إله إلا الله) و تمجید (ستایش خدای متعال) و تسبیح گویی گرداند و دهان خود را با درود بر محمد و خاندان (علیهم السلام) معطر نماید.

نهم: بر درب حرم مطهر بایستد و اذن دخول بطلبد و در حاصل شدن رقت قلب، خضوع، شکستگی دل و اندیشیدن در عظمت و بزرگی صاحب آن آرامگاه نورانی سعی و کوشش کند بطوری که احساس کند حضرت (علیهم السلام) او را می بیند و سخنانش را می شنود و سلامش را پاسخ می دهد و در عین حال به لطف و محبت این بزرگواران نسبت به شیعیان و زائرانشان بیندیشد و در فساد حال خود و روی گردانی از یادگیری رهنمودهای بیشمارشان تفکر نماید و بر رفتارهای سرزده از نفس خود که باعث آزدگی این اختران تابناک (علیهم السلام) یا خواصشان یا دوستدارانشان شده است توقف کند. بنابراین چنانچه به نفس خود رجوع کند و با دقت و توجه به رفتارهای خود بیندیشد گام هایش از سیر کردن متوقف خواهد شد و خشوع دلش را فرا گرفته و اشک ها از دیدگانش سرازیر می گردد که این همان هسته آداب تمام زیارت است.

دهم: بوسیدن آستانه مبارکه.

یازدهم: برای وارد شدن پای راست را بر پای چپ

مقدم شهاد و برای خروج برعکس عمل کند آنچنان که در ورود و خروج از مساجد انجام می دهد.

دوازدهم: بطوری نزدیک ضریح مطهر بایستد که بتواند بدنش را به آن بچسباند.

سیزدهم: در هنگام زیارت روبروی قبر و پشت به قبله بایستد که ظاهراً این امر یکی از آداب ویژه زیارت معصومین (علیهم السلام) است و چنانچه زیارت خود را به اتمام رساند گونه راست خود را بر ضریح مطهر قرار دهد و با تضرع در پیشگاه ایزد منان دعا کند سپس گونه چپ خود را بر ضریح مطهر بنهد و خداوند متعال را به حق صاحب قبر قسم دهد که وی را از شفاعت یافتگانش قرار دهد و در دعا کردن اصرار و مبالغه نماید سپس به طرف سر مبارک رود و با ایستادن در روبروی قبله، خدای کریم را دعا کند.

چهاردهم: ایستاده زیارت کند مگر اینکه به علت ناتوانی یا درد یا امر دیگری عذری داشته باشد.

پانزدهم: در هنگام دیدن قبر مطهر و پیش از آغاز زیارت احتراماً قد خم شود، در روایتی آمده است: کسی که در روبروی امام (علیهم السلام) قد خم کند - ایستاده در مقابل امام (علیهم السلام) خم شود - و بگوید (لا إله إلا الله وحده لا شریک له) (خدایی جز خدای یگانه نیست و شریکی ندارد) از «رضوان الله الاکبر» (خشنودی بزرگ خداوند) برخوردار خواهد شد.

شانزدهم: با زیارت های مأثوره روایت شده از

قسم الشؤون الدينية
شعبة التبليغ
سلسلة إصدارات المناسبات السنوية

۹۴

آداب زیارت

در
مدرسه اهل بیت

زنان به زیارت می روند بهتر است که جدا از مردان به این امر شرفیاب شوند و شایسته تر این است که جامه خود را تعویض کنند به عبارتی دیگر جامه نفیس و با ارزش را با جامه کم ارزش و ارزان مبدل سازند تا شناسایی نشوند و به صورت خفی و پوشش کامل، ظاهر شوند و زیارت آنها در میان مردان جایز است اما مکروه حتی اگر بدون آراستگی و با حجاب شایسته باشند. در کتاب الفقیه آمده است که أصبغ بن نباته از امیر مؤمنان (علیه السلام) روایت می کند و می گوید: شنیدم که فرمود: در آخر الزمان و نزدیک شدن روز موعود که بدترین زمان هاست زنانی آشکار می شوند که عریان و بی حجاب خودنمایی می کنند و از دین خارج و در فتنه داخل می شوند به شهوات مایلند و به سوی لذت ها به سرعت حرکت می کنند حرام ها را حلال می کنند که ایشان در جهنم ماندگار خواهند بود.

بیست و هشتم: هنگام شلوغی در نزدیکی ضریح، شایسته است که زائران نزدیک ضریح به سرعت زیارتشان را ادا نموده تا بقیه زائران نیز بتوانند به نزدیکی ضریح مطهر برسند و مانند آنان از توفیق رسیدن به ضریح مطهر حاصل شوند.

۷

که خداوند متعال در سوره مبارکه نور از جلال و عظمت آنها اینچنین سخنان به میان می آورد: (فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ) (در منازلی که خداوند اذن فرمود که رفعت یابد و نامش در آن ها یاد شود و همواره صبح و شام او را تسبیح می گویند) النور: ۳۶.

بیست و دوم: خواندن زیارت با صدای بلند صورت نگیرد.

بیست و سوم: چنانچه خواهان خارج شدن از شهر بود، امام (علیه السلام) را با دعای مأثور یا دعای دیگری وداع نماید.

بیست و چهارم: نزد خداوند متعال توبه و از گناهان استغفار نماید و به کارها و سخنان خود پس از زیارت بهبود بخشد.

بیست و پنجم: مشارکت نقدی در طرح توسعه آستان قدس علوی.

بیست و ششم: کمک های مالی به فقرا و مستمندان اطراف حرم مطهر علوی.

بیست و هفتم: شهید اول (علیه السلام) فرمود: یکی از مهمترین آداب زیارت این است که زائر پس از ادای زیارت و إشباع نیاز روحی، زود صاحب بارگاه مقدس را وداع گفته و خارج شود تا بدین ترتیب عظمت حرمت مکان مطهر در دل بماند و شوق علاقه به زیارت شدیدتر گردد و همچنین فرمود: هنگامی که

۶

امامان معصوم (علیهم السلام) به زیارت بپردازد و زیارت های اختراع شده توسط مردم عادی را ترک کند.
هفدهم: نماز زیارت را ادا کند که حد اقل آن دو رکعت می باشد.

هجدهم: سوره یس در رکعت اول و سوره الرحمن در رکعت دوم نماز خواند شود، این در صورتی است که نماز زیارتی از نمازهای مأثوره ای نباشد که ادا کردن آنها به نحو خاصی صورت می گیرد؛ و پس از نماز، دعاها یا مأثور بخواند یا دعایی را بخواند که در خصوص دین و دنیا فراهم است و همچنین عمومی کردن دعا به احتمال اجابت شدن آن می افزاید.

نوزدهم: در صورتی که وارد شدن به حرم امام (علیه السلام) با دخول وقت نماز واجب همزمان شود، نماز واجب بر نماز زیارت مقدم شمرده می شود. مسئولین حرم موظفند این قضیه را برای زائران بیان کنند.

بیستم: شهید اول (علیه السلام) خواندن مقداری از قرآن نزد ضریح و اهدای آن به صاحب مرقد مطهر را جزئی از آداب زیارت تلقی کرد که سود آن حاصل زائر می شود و برای صاحب مرقد مطهر تعظیم محسوب می گردد.

بیست و یکم: پرهیز از سخنان ناشایست و حرف های بیهوده و ترک انشغال به صحبت های دنیوی که همیشه و در هر جا مدموم، قبیح، مانع رزق و جالب قساوت قلب است، خصوصاً در این بقاع مطهره

۵